

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بررسی نقش تقویت ایمان در رابطه عاطفی زوجین و تحکیم خانواده

شهین قاسمی زاده^۱

چکیده

ایمان، به عنوان باوری قلبی و التزام عملی به اصول معنوی و اخلاقی، نقش برجسته‌ای در زندگی فردی و اجتماعی دارد. تقویت ایمان به معنای گسترش عمق باورها و ترجمه آن‌ها به رفتارهای روزمره، می‌تواند منجر به بهبود کیفیت زندگی، کاهش تعارضات و ایجاد آرامش در روابط انسانی شود. در خانواده، ایمان نه تنها به عنوان پایه‌ای معنوی عمل می‌کند، بلکه عاملی است که باعث تقویت ارتباطات عاطفی میان زوجین و سایر اعضا می‌شود. هدف این مقاله بررسی تأثیر ایمان و باورهای دینی بر بهبود روابط عاطفی زوجین و استحکام بنیان خانواده است. مقاله تلاش می‌کند تا با تحلیل ابعاد مختلف ایمان و تأثیرات آن بر زندگی مشترک، نشان دهد چگونه ارزش‌های معنوی می‌توانند به کاهش تعارضات و افزایش هماهنگی میان زوجین کمک کنند. روش تحقیق به صورت توصیفی-تحلیلی انجام شده است. اطلاعات از طریق مطالعات کتابخانه‌ای، بررسی متون دینی و روان‌شناسی خانواده، و تحلیل تحقیقات پیشین گردآوری شده است. نتایج نشان می‌دهد که ایمان مشترک بین زوجین باعث افزایش اعتماد، صمیمیت و احترام متقابل می‌شود. فعالیت‌های مشترک معنوی مانند دعا، عبادت و مطالعه متون مذهبی، نقش مهمی در کاهش تعارضات و افزایش همدلی ایفا می‌کند. همچنین، خانواده‌هایی که از باورهای ایمانی قوی برخوردار هستند، در برابر چالش‌ها و مشکلات زندگی مقاوم‌تر عمل می‌کنند. در نتیجه، تقویت ایمان می‌تواند به عنوان راهکاری اساسی برای تحکیم روابط عاطفی و استحکام خانواده پیشنهاد شود. این پژوهش بر اهمیت آموزش مهارت‌های معنوی و دینی برای زوجین تأکید دارد.

کلید واژگان: ایمان، زوج، رابطه عاطفی، تحکیم خانواده

^۱ سطح ۲ حوزه علمیه الزهراء (س). استان کرمانشاه. گیلانغرب. shahinghasemi۳۵۷@gmail.com

۱- مقدمه

ایمان، به عنوان یکی از ارکان مهم و اساسی در زندگی انسان، نقش برجسته‌ای در روابط فردی و اجتماعی دارد. در زمینه روابط خانوادگی، ایمان به خداوند و آموزه‌های دینی می‌تواند به عنوان یک عامل تقویت‌کننده برای حفظ سلامت روانی و ایجاد همبستگی میان اعضای خانواده عمل کند. وقتی ایمان در یک خانواده مستحکم باشد، این خانواده در برابر مشکلات و چالش‌های زندگی مقاوم‌تر است و اعضای آن از همدلی و تفاهم بیشتری برخوردارند. ایمان مشترک میان زوجین باعث تقویت روابط عاطفی و ایجاد فضای امن برای تربیت فرزندان می‌شود. در واقع، ایمان نه تنها در کاهش مشکلات عاطفی و روانی نقش مهمی دارد، بلکه به عنوان یک نیروی معنوی در هدایت رفتارها و تقویت اصول اخلاقی در زندگی روزمره تأثیرگذار است، تحقیقات مختلف نشان داده‌اند که خانواده‌های مذهبی معمولاً در مقایسه با خانواده‌هایی که از اصول دینی فاصله گرفته‌اند، از سطح بالاتری از رضایت زناشویی و تعاملات مثبت برخوردارند. در این خانواده‌ها، روابط زوجین معمولاً با محبت، احترام و فهم متقابل بیشتری همراه است، زیرا ایمان به خداوند باعث می‌شود که هر یک از اعضای خانواده در برابر مشکلات با صبر و بردباری بیشتری برخورد کنند و در حل تعارضات با دیدگاهی مشترک و آرام‌تر عمل نمایند^۱. علاوه بر این، نقش زن در خانواده اسلامی در تقویت بنیان‌های ایمان و اخلاقی بسیار کلیدی است. زن، به عنوان همسر و مادر، تأثیر زیادی بر رفتار و نگرش سایر اعضای خانواده دارد. زنانی که خود از باورهای ایمانی قوی برخوردارند، با رفتارهای الهام‌بخش و با تکیه بر آموزه‌های دینی، می‌توانند در تقویت ایمان و انتقال آن به فرزندان و همسرانشان نقش مؤثری ایفا کنند. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که زنانی که در خانواده خود به آموزش اصول اخلاقی و معنوی می‌پردازند، توانسته‌اند به طور مؤثری زمینه‌ساز شکل‌گیری خانواده‌ای متعهد به ارزش‌های دینی و اخلاقی باشند^۲. این تأثیرات مثبت ایمان بر روابط خانوادگی در قرآن و سنت اسلامی نیز تأکید شده است، جایی که به طور مکرر از اهمیت خانواده و نقش ایمان در استحکام آن سخن گفته شده است. در آیات قرآنی نیز به وضوح ذکر شده است که یاد خدا و رعایت اصول اخلاقی موجب آرامش و سکونت در خانواده‌ها می‌شود^۳. این پژوهش اهمیت زیادی دارد زیرا تقویت ایمان در روابط زوجین و استحکام خانواده به عنوان یک عامل مؤثر در کاهش تعارضات و افزایش همدلی در زندگی خانوادگی شناخته می‌شود. با توجه به چالش‌های امروزی

^۱ قمی و یوسفی، نقش ایمان در استحکام خانواده، ص. ۵۵

^۲ محمدی، نقش زن در انتقال ارزش‌های دینی، ص. ۸۱

^۳ حجازی، ایمان و سلامت روانی در خانواده، ص. ۱۱۲

در خانواده‌ها، این تحقیق به دنبال ارائه راهکارهایی است که می‌تواند به تقویت بنیان‌های اخلاقی و دینی در خانواده‌ها کمک کند. جنبه نوآوری این پژوهش در آن است که با تمرکز بر تحلیل تأثیرات ایمان مشترک میان زوجین، به‌ویژه در جامعه ایرانی، راه‌های جدیدی برای ارتقاء روابط زناشویی و استحکام خانواده ارائه می‌دهد. پیشینه تحقیق در مورد نقش ایمان در استحکام خانواده نشان می‌دهد که به دلیل اهمیت بالای این موضوع، پژوهش‌های فراوانی انجام شده است. به عنوان مثال، در تحقیقاتی که در زمینه تأثیر ایمان و باورهای دینی بر روابط خانوادگی انجام شده است، به این نتیجه رسیده‌اند که ایمان به اصول دینی، از جمله تأکید بر محبت، احترام و صبر، نقش مهمی در تقویت روابط زوجین و کاهش تعارضات خانوادگی ایفا می‌کند و ایمان به اصول دینی می‌تواند باعث استحکام روابط خانوادگی و ایجاد محیطی امن و آرام برای اعضای خانواده شود.^۱ همچنین در تحقیق دیگری در نشریه حوزه نت، بیان شده است که خانواده‌های مذهبی معمولاً از ثبات و انسجام بیشتری برخوردار هستند و رابطه‌ای مثبت و حمایتگر بین اعضای خانواده برقرار می‌شود.^۲ در همین راستا، در مقاله‌ای از مرکز مطالعات خانواده، بر نقش زنان به عنوان انتقال‌دهندگان ارزش‌های دینی و اخلاقی در تحکیم خانواده تأکید شده است.

این پژوهش در صدد پاسخگویی به این سوال اصلی است که؛ نقش تقویت ایمان در رابطه عاطفی زوجین و تحکیم خانواده چیست؟

۲- مفهوم ایمان و ارتباط آن با زندگی زناشویی

ایمان در متون اسلامی به معنای باور قلبی، اعتراف زبانی و عمل به آموزه‌های دینی است. در قرآن کریم، ایمان نیرویی است که انسان را به صبر، گذشت و ایستادگی در برابر مشکلات سوق می‌دهد: "إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا"^۳. در احادیث نیز آمده است که ایمان عامل افزایش تقوا و بهبود روابط انسانی است؛ پیامبر اسلام می‌فرماید: "بهترین شما کسی است که ایمانش قوی‌تر باشد و همسرش از او خشنودتر"^۴. ایمان به خداوند، انسان را به رعایت اصول اخلاقی

^۱ راشدی، نقش ایمان در استحکام خانواده، ص ۲۹

^۲ حسینی، ایمان و تأثیر آن بر روابط خانوادگی، ص ۴۳

^۳ کهف: ۱۰۷

^۴ پاینده، نهج الفصاحه، ص ۴۵

و عدل در تعاملات اجتماعی، از جمله زندگی زناشویی، ترغیب می‌کند.^۱ از دیدگاه روان‌شناختی، ایمان به معنای باورها و ارزش‌هایی است که افراد را در مواجهه با استرس و بحران‌ها یاری می‌دهد. ایمان موجب افزایش تاب‌آوری، کاهش اضطراب و ایجاد حس امنیت روانی می‌شود. در پژوهش‌های روان‌شناختی، ایمان به عنوان یکی از مؤلفه‌های اصلی سلامت روانی و کیفیت روابط زناشویی معرفی شده است. ایمان نه تنها در سطح فردی بلکه در سطح روابط میان‌فردی و به‌ویژه زناشویی تأثیر عمیقی دارد، زندگی زناشویی همواره با چالش‌ها و مشکلات مختلفی همراه است. ایمان، با تقویت صبر و تحمل، به زوجین کمک می‌کند تا این مشکلات را بهتر مدیریت کنند. قرآن کریم تأکید می‌کند که صبر و ایمان، لازمه پیروزی در زندگی است: "وَأَصْبِرُوا وَصَابِرُوا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ"^۲. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که زوجین با ایمان قوی، کمتر درگیر اختلافات شدید می‌شوند و بیشتر به دنبال حل مسئله از طریق گفتگو و مدارا هستند.^۳ صداقت و انصاف در تعاملاتشان تشویق می‌کند. صداقت، یکی از مؤلفه‌های کلیدی اعتماد متقابل در زندگی زناشویی است و می‌تواند از بسیاری از تعارضات جلوگیری کند. این ویژگی یکی از اصول مهم در آموزه‌های دینی است: "ایمان انسان را به سمت حقیقت و عدالت سوق می‌دهد، محبت و مودت میان زوجین از دیگر اثرات ایمان است. قرآن کریم می‌فرماید: "وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً"^۴. زوجین با ایمان قوی، معمولاً روابط عاطفی قوی‌تری دارند و از احترام بیشتری برخوردارند. این احترام ناشی از درک ارزش‌های مشترک و تلاش برای ایجاد محیطی آرام و سالم است.^۵ بنابراین، ایمان، به‌عنوان یک نیروی معنوی، نقش مؤثری در بهبود روابط زناشویی دارد. این مفهوم در تقویت تاب‌آوری، افزایش صداقت، محبت و صبر در روابط زوجین تأثیرگذار است. آموزه‌های دینی و روان‌شناختی هر دو بر اهمیت ایمان در کیفیت زندگی زناشویی تأکید دارند. تقویت ایمان در میان زوجین می‌تواند به ایجاد خانواده‌ای مستحکم‌تر و رضایت‌بخش‌تر کمک کند.

^۱ ترمیمی آمدی، غررالحکم و دررالحکم، ص ۹۷

^۲ آل عمران: ۲۰۰

^۳ رحمت‌الهی، آسیب‌شناسی زندگی زناشویی، ص ۷۲

^۴ روم: ۲۱

^۵ صادقی، تدوین مدل بومی خانواده سالم، ص ۶۴

۳- نقش ایمان در ایجاد اعتماد و احترام متقابل در روابط زوجین

ایمان می‌تواند ارزش‌های اخلاقی نظیر وفاداری، صداقت و مدارا را در روابط تقویت کرده و به بهبود تعاملات میان زوجین کمک کند، اعتماد یکی از حیاتی‌ترین ارکان هر رابطه زناشویی موفق است و نقش ایمان در شکل‌گیری و تقویت آن قابل‌توجه است. ایمان، با ارتقای صداقت و تعهد اخلاقی در میان زوجین، موجب تقویت احساس امنیت و اطمینان خاطر می‌شود. به گفته پژوهشی درباره بازسازی اعتماد زوجین، ارزش‌های دینی مانند وفاداری و صداقت، با تقویت حس تعهد و کاهش احتمال خیانت، پایه‌های اعتماد را مستحکم می‌کنند^۱، همچنین، حضور مشترک در فعالیت‌های معنوی مانند دعا و نیایش، فرصتی برای تقویت ارتباط معنوی و اعتماد متقابل فراهم می‌کند. چنین فعالیت‌هایی موجب می‌شوند که زوجین احساس نزدیکی بیشتری نسبت به یکدیگر داشته باشند و این نزدیکی، پایه‌گذار اعتماد بلندمدت است^۲. ایمان همچنین به‌عنوان ابزاری برای مدیریت بهتر تعارضات عمل می‌کند. زمانی که اختلافات میان زوجین بروز می‌کند، باورهای ایمانی افراد را به سمت رفتارهای منطقی و مسالمت‌آمیز سوق می‌دهند و از اتخاذ تصمیم‌های عجولانه جلوگیری می‌کنند^۳. احترام متقابل، از نتایج مستقیم پایبندی به اصول معنوی و دینی است. زوجینی که باورهای مشترک دینی دارند، معمولاً تمایل بیشتری به درک و احترام به نیازها و خواسته‌های یکدیگر دارند. به‌عنوان مثال، آموزه‌های دینی اغلب بر اهمیت ارزش‌گذاری به یکدیگر، گذشت و مدارا تأکید دارند که این موارد می‌توانند به کاهش تعارضات و افزایش صمیمیت کمک کنند، علاوه بر این، احترام متقابل در میان زوجین می‌تواند از طریق فعالیت‌های مشترک دینی نظیر شرکت در مراسم مذهبی یا مطالعه متون معنوی تقویت شود. این فعالیت‌ها نه تنها باعث ایجاد تعاملات مثبت‌تر می‌شوند، بلکه زوجین را تشویق می‌کنند که تفاوت‌های فردی یکدیگر را بپذیرند و از انتقادهای بی‌مورد پرهیز کنند^۴.

۴- نقش دعا، عبادت و اعمال مذهبی مشترک در تقویت ارتباط زوجین

دعا و عبادات مذهبی مشترک از مؤثرترین ابزارهای تقویت روابط عاطفی و معنوی بین زوجین به شمار می‌آیند. این اعمال می‌توانند موجب ایجاد فضای امن، همدلی، و احترام متقابل در زندگی

^۱ امان‌اللهی، بازسازی اعتماد زوجین، ص ۸

^۲ رضاپور، ارتباط ایمان به حضور خداوند در زندگی زناشویی، ص ۱۸۵

^۳ گلایی، بررسی نقش اعتماد و تعهد به همسر در رضایت جنسی زنان، ص ۷۲

^۴ رضاپور، ارتباط ایمان به حضور خداوند در زندگی زناشویی و رضایتمندی زوجین، ص ۱۹۰

نتیجه گیری

در مجموع، بررسی نقش ایمان در تحکیم خانواده و پیشگیری از مشکلات اجتماعی مانند طلاق، خیانت و تنش‌های خانوادگی نشان می‌دهد که اصول ایمانی می‌توانند تأثیر عمیقی در بهبود روابط خانوادگی و ایجاد ثبات در زندگی زوجین داشته باشند. ایمان به اصول دینی، همان‌طور که در آموزه‌های مذهبی آمده است، می‌تواند به‌عنوان یک عامل پیونددهنده میان زوجین عمل کند و باعث تقویت ارتباطات عاطفی، احترام متقابل و اعتماد در خانواده‌ها شود. زوجین با پایبندی به اصول اخلاقی و دینی، معمولاً قادرند در مواجهه با بحران‌ها و چالش‌ها با همکاری و همدلی یکدیگر، روابط خود را حفظ کرده و از انحرافات رفتاری مانند خیانت جلوگیری کنند. در این مسیر، ایجاد یک فرهنگ ارتباطی مثبت و مؤثر، که بر پایه احترام و محبت باشد، برای پیشگیری از تنش‌های خانوادگی اهمیت زیادی دارد. به‌ویژه در مواقع بروز اختلافات، اصول ایمانی مانند صبر، گذشت، و حل تعارض به شیوه‌های مسالمت‌آمیز می‌تواند به کاهش تنش‌ها کمک کند. در کنار این، دعا و عبادات مشترک در خانواده‌ها می‌تواند به‌عنوان عاملی برای ایجاد آرامش روانی و معنوی عمل کند. انجام اعمال دینی نه تنها به فرد احساس نزدیکی به خداوند می‌دهد، بلکه فضای معنوی خانواده را نیز تقویت کرده و به اعضای آن کمک می‌کند تا با مشکلات زندگی به‌طور مؤثرتر مقابله کنند. این عبادات همچنین موجب می‌شود که اعضای خانواده در کنار یکدیگر به‌صورت گروهی عبادت کنند و این امر موجب تقویت پیوندهای عاطفی و روحی می‌شود. پیشگیری از طلاق یکی از مهم‌ترین چالش‌های اجتماعی است که می‌تواند با بهره‌گیری از اصول ایمانی کاهش یابد. تحقیقات و تجارب زندگی نشان می‌دهند که زوجین مذهبی بیشتر از دیگران به حفظ روابط زناشویی خود اهمیت می‌دهند و در مواقع بحرانی به‌جای گزینه‌های منفی مانند طلاق، به راهکارهایی همچون مشاوره، صلح و آشتی توجه دارند. این امر نشان‌دهنده تأثیر عمیق باورهای دینی در ایجاد خانواده‌های پایدار است. به‌طور کلی، ایمان و باورهای دینی نه تنها به تقویت روابط خانوادگی کمک می‌کنند، بلکه می‌توانند در پیشگیری از مشکلات اجتماعی و خانوادگی نیز مؤثر باشند. پیروی از اصول دینی و ایمانی به‌عنوان یک چارچوب راهنما برای زندگی خانوادگی می‌تواند به ایجاد روابط سالم، پرمحبت و پایدار بین زوجین و سایر اعضای خانواده کمک کرده و از بروز بحران‌ها و مشکلات اجتماعی جلوگیری کند.

پیشنهادهات

برای پژوهش‌های آتی در زمینه تأثیر ایمان بر تحکیم خانواده و پیشگیری از مشکلات اجتماعی، می‌توان پیشنهادهات مختلفی ارائه داد:

۱- بررسی مقایسه‌ای بین جوامع مذهبی و غیرمذهبی در تأثیرگذاری بر روابط خانوادگی: پژوهشی مقایسه‌ای میان جوامع مذهبی و غیرمذهبی می‌تواند کمک کند تا تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم اصول ایمانی بر ثبات خانواده‌ها و میزان مشکلات اجتماعی مانند طلاق و خیانت مورد ارزیابی قرار گیرد.

۲- مطالعه تأثیر عبادات مشترک (نماز، دعا و روزه) بر روابط خانوادگی: پژوهشی که به تأثیر عبادات مشترک در خانواده‌ها بپردازد می‌تواند نتایج ارزشمندی به‌دست آورد. به‌ویژه بررسی نقش این عبادات در کاهش استرس و تقویت ارتباطات عاطفی زوجین، به‌ویژه در شرایط بحرانی زندگی می‌تواند درک عمیق‌تری از نقش عبادات در تحکیم خانواده ارائه دهد.

۳- تحقیق بر روی تأثیر آموزه‌های دینی بر حل تعارضات زناشویی: تحقیقاتی که به بررسی راهکارهای حل تعارضات زناشویی بر اساس آموزه‌های دینی بپردازد می‌تواند نشان دهد که چگونه اصول ایمانی می‌توانند در کاهش تنش‌ها و حل مسائل به‌طور مؤثر عمل کنند. این پژوهش می‌تواند به‌ویژه به تحلیل تکنیک‌های دینی مانند گذشت، صبر، و بخشش در مدیریت تعارضات بپردازد.

۴- بررسی الگوهای تربیتی والدین مذهبی و تأثیر آن بر رفتار فرزندان: پژوهش در این زمینه می‌تواند نشان دهد که چطور الگوهای رفتاری والدین مذهبی بر رفتار فرزندان و پیشگیری از انحرافات اجتماعی تأثیرگذار است. این نوع تحقیق می‌تواند به شناسایی عواملی بپردازد که موجب پرورش فرزندان با رفتارهای مثبت و پایدارتر در برابر چالش‌های اجتماعی می‌شود.

۵- مطالعه تأثیر مذهب بر فرآیند تصمیم‌گیری در مواجهه با بحران‌های خانوادگی: پژوهش‌هایی که به بررسی نحوه تصمیم‌گیری زوجین مذهبی در مواقع بحران و مشکلات زناشویی بپردازد، می‌تواند نکات مهمی در زمینه اینکه چگونه ایمان می‌تواند به حفظ پایداری خانواده‌ها در مواجهه با مشکلات اقتصادی، اجتماعی یا شخصی کمک کند، به‌دست دهد.

۶- تحقیق در خصوص تأثیر آیین‌ها و مراسم مذهبی در افزایش همبستگی خانوادگی: بررسی تأثیر مراسم مذهبی مانند عیدها و مناسبت‌های مذهبی بر روابط خانوادگی و افزایش همبستگی در خانواده‌ها می‌تواند به شکل ملموسی نشان دهد که چگونه این آیین‌ها به تقویت روابط میان اعضای خانواده‌ها و کاهش تنش‌ها کمک می‌کنند.

این پژوهش‌ها می‌توانند به روشن‌تر شدن نقش ایمان و باورهای دینی در حل مشکلات خانوادگی و اجتماعی و همچنین در ارتقاء کیفیت زندگی فردی و اجتماعی خانواده‌ها کمک کنند.

منابع

۱. اسدی، سمیرا. تأثیر سبک‌های تربیتی والدین بر رفتارهای عبادی فرزندان. مجله پژوهش‌های آموزشی اسلامی، دوره ۳، شماره ۴، ۱۳۹۹.
۲. امان‌اللهی، زهرا. بازسازی اعتماد زوجین: مطالعه موردی. دانشگاه الزهرا، ۱۴۰۰.
۳. بلاغت، رضا و همکاران. «بررسی رابطه جهت‌گیری مذهبی و هوش اخلاقی با تعهد زناشویی». فصلنامه پژوهش در نظام‌های آموزشی، شماره ۳۲، ۱۳۹۵.
۴. بهشتی، محمدتقی. عوامل تحکیم خانواده در فرهنگ اسلامی. انتشارات دانشگاه تربیت مدرس، دوره ۱، شماره ۴، ۱۳۹۲.
۵. پاینده، ابوالقاسم. نهج‌الفصاحه. تهران: جاویدان، چاپ ششم، ۱۳۷۷.
۶. تمیمی آمدی، عبدالواحد. غررالحکم و دررالحکم. تهران: دانشگاه تهران، جلد ۲، ۱۳۷۳.
۷. جوانمرد، غلامحسین. تأثیر والدین بر رفتار دینی فرزندان. دانشگاه پیام نور، دوره ۱، شماره ۲، ۱۴۰۲.
۸. جهانفر، حسین. عوامل تحکیم خانواده در فرهنگ اسلامی. انتشارات پژوهشکده علوم انسانی، دوره ۲، شماره ۳، ۱۳۹۵.
۹. حجازی، احمد؛ «ایمان و سلامت روانی در خانواده»، نشریه پژوهش‌های دینی، شماره ۶، ۱۳۹۴.
۱۰. حسینی، محمد؛ «ایمان و تأثیر آن بر روابط خانوادگی»، حوزه نت، ۱۳۹۴.
۱۱. حقیقی، حمید و همکاران. «بررسی ساختار عاملی و ویژگی‌های روانسنجی پرسشنامه سبک‌های حل تعارض». فصلنامه مشاوره و روان‌درمانی خانواده، شماره ۱، ۱۳۹۱.

۱۲. حیرت، علی. تدوین مدل سبک زندگی زوجی اسلامی و بررسی تأثیر آموزش مبتنی بر این مدل بر سازگاری زوجین. اصفهان: دانشگاه اصفهان، ۱۳۹۳.
۱۳. درعلی، رؤیا و سهرابی، نادره. «نقش واسطه‌گری تعارض‌های زناشویی در رابطه بین سبک‌های تنظیم شناختی هیجانی و کیفیت روابط جنسی.» دو فصلنامه مشاوره کاربردی، شماره ۲، ۱۳۹۳.
۱۴. دکامی، محمد جواد. عبادت و راز و نیاز عاشقانه در تعلیم اسلامی، دو فصلنامه دعا پژوهی، دوره ۲، شماره ۲، ۱۴۰۱.
۱۵. راشدی، فاطمه؛ «نقش ایمان در استحکام خانواده»، راسخون، ۱۳۹۶.
۱۶. رحمت‌الهی، فاطمه. آسیب‌شناسی زندگی زناشویی و ارائه مدل. اصفهان: دانشگاه اصفهان، ۱۳۸۵.
۱۷. رضاپور و همکاران. «ارتباط ایمان به حضور خداوند در زندگی زناشویی و رضایتمندی زوجین.» فصلنامه پژوهش‌های کاربردی روانشناختی، شماره ۱، ۱۳۹۴.
۱۸. رضاپور، محمد. ارتباط ایمان به حضور خداوند و رضایتمندی زناشویی، فصلنامه پژوهش‌های کاربردی روانشناختی، دوره ۶، شماره ۱، ۱۳۹۴.
۱۹. رضاپور، مسعود و همکاران. ارتباط ایمان به حضور خداوند در زندگی زناشویی و رضایتمندی زوجین. پژوهش‌های کاربردی روانشناختی، ۱۴۰۰.
۲۰. زارعی، علی. راهکارهای مذهبی برای مدیریت تعارضات زناشویی. انتشارات پژوهش‌های اجتماعی، دوره ۶، شماره ۲، ۱۳۹۹.
۲۱. سعیدی، فاطمه. اثر عبادات و دعا بر سلامت روانی خانواده‌ها. انتشارات علمی و فرهنگی، دوره ۴، شماره ۱، ۱۴۰۱.
۲۲. شاکرمی، محمد و همکاران. «نقش واسطه‌ای سبک‌های حل تعارض در رابطه بین تحریف‌های شناختی بین فردی و رضایت جنسی.» فصلنامه پژوهش در سلامت روان‌شناختی، شماره ۲، ۱۳۹۳.
۲۳. شیرازی، محمود و ملاحسینی، رحیم. سبک‌های تربیتی و تأثیر آن بر دینداری نوجوانان در تهران. مجله رفتار اجتماعی، دوره ۷، شماره ۱، ۱۳۹۶.
۲۴. صادقی، محمد. تدوین مدل بومی خانواده سالم. اصفهان: دانشگاه اصفهان، ۱۳۹۲.

۲۵. صفایی اصل، مهدی. نقش دعا در بحران‌های اخلاقی، دوفصلنامه دعاپژوهی، دوره ۳، شماره ۵، ۱۴۰۲.
۲۶. فقیهی، علی نقی. نگاه تربیتی به روابط عاطفی زوجین در آموزه‌های دینی، فصلنامه علمی تربیت اسلامی، دوره ۸، شماره ۱۷، ۱۳۹۲.
۲۷. قمی، فاطمه؛ یوسفی، علی؛ «نقش ایمان در استحکام خانواده»، فصلنامه تربیت دینی، شماره ۳، ۱۳۹۵.
۲۸. گلابی، فاطمه و همکاران. بررسی نقش اعتماد و تعهد به همسر در رضایت جنسی زنان. نشریه زن و جامعه، دانشگاه تبریز. 1402.
۲۹. محمدی، حسن؛ «نقش زن در انتقال ارزش‌های دینی»، مجله مطالعات خانواده اسلامی، شماره ۲، ۱۳۹۷.
۳۰. محمدی، علی؛ «نقش زنان در انتقال ارزش‌های دینی»، مرکز مطالعات خانواده، ۱۳۹۷.
۳۱. مظاهری، سمیه. تأثیر دین بر سلامت روابط زوجین. انتشارات دانشگاه تهران، دوره ۳، شماره ۴، ۱۳۹۸.
۳۲. میرزایی، حسین. اثر دین بر کاهش خیانت در زندگی زناشویی. مجله روانشناسی خانواده، دوره ۲، شماره ۳، ۱۴۰۰.
۳۳. نجاتی حسینی، سید محمود. دعا: یک کنش اجتماعی دینی، فصلنامه علمی-پژوهشی، دوره ۳، شماره ۵، ۱۳۹۲.
۳۴. یوسفی، امیر. مذهب و طلاق: بررسی روابط مذهبی و پایداری ازدواج. انتشارات پیام نور، دوره ۱، شماره ۵، ۱۳۹۷.